

การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ

นางสาวชญาดา รุ่งเต่า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY THEATRE TROUPES
IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL

Miss Chayada Rungtao

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491828

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาล
ละครกรุงเทพ

โดย

นางสาวชญาดา รุ่งเต่า

สาขาวิชา

วาทวิทยา

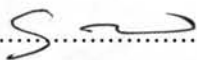
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ภิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์

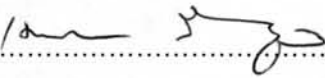
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

อาจารย์สุกัญญา สมไพบุลย์

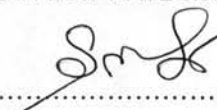
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

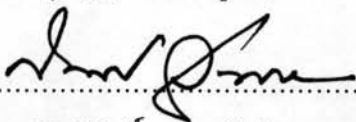
..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒน์านุกูล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ภิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สุกัญญา สมไพบุลย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์กิตติศักดิ์ สุวรรณโณคิน)

..... กรรมการ
( )

ชญาดา รุ่งเต่า :การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ.(USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY THEATRE TROUPES IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.สุกัญญา สมไพฑูริย์ ; 195 หน้า.

การวิจัยเรื่อง "การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่แสดงภายในประชาคมบางลำภูและการนำสื่อมัลติมีเดียประกอบการสร้างสรรค์งานของละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ.2549 รวมถึงศึกษาทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้พื้นที่และมัลติมีเดีย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Multiple Methodology) อันได้แก่ การสังเกตการณ์ (Observation) วิเคราะห์เชิงโครงสร้างร่วมกับวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ศิลปินและผู้ชมที่มีประสบการณ์ด้านละคร และการสำรวจ (Survey Research) ทัศนคติผู้ชมทั่วไป ด้วยแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด

โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) พื้นที่แสดงในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ. 2549 แบ่งเป็น 5 พื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกตามคุณลักษณะพื้นที่การแสดงเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรค์งานแบบเหนือจริง (Non-Realistic Style) อันได้แก่ เวทีป้อมพระสุเมรุ สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว คุณลักษณะพื้นที่กึ่งปิด-กึ่งเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรค์งานแบบเหมือนจริงคือ เวทีล้อมรั้ว และคุณลักษณะพื้นที่การแสดงปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรค์งานแบบเหมือนจริง(Realistic Style) คือ พื้นที่การแสดงในร้านอาหารและสถานี่ราชการ ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้พื้นที่กับรูปแบบโรงละคร พบว่า เวทีป้อมพระสุเมรุและเวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว มีลักษณะใกล้เคียงแบบโพธิ์เนียม สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีรูปแบบใกล้เคียงกับละครเร่ อารีนา และทรสต์ เวทีล้อมรั้วมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงแบบโพธิ์เนียมและแนวทดลอง การแสดงภายในร้านอาหารและสถานี่ราชการมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่รูปแบบแนวทดลองและลิฟวิ่งเธียเตอร์ (Living Theatre) ทั้งนี้พื้นที่แสดงเป็นปัจจัยรองจากประเด็นเนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการปรับแนวทางการนำเสนอให้เกิดพลังผลรวมละคร(Total Effect) นอกจากพบนี้เงื่อนไขของพื้นที่แสดงที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งาน ได้แก่ การหาจุดร่วมการสร้างสรรค์งานกับพื้นที่คุณลักษณะพื้นที่แสดงที่เป็นพื้นที่เปิดหรือปิด ขนาดของพื้นที่ จุดยืนของพื้นที่แสดง สิ่งแวดล้อมที่เข้าแทรกแซง ระบบเทคนิค (แสง เสียง) ความคาดหวังของกลุ่มผู้ชมแต่ละพื้นที่แสดง ช่วงเวลาในการเล่น รวมถึงพบรูปแบบละครบางประเภทที่มีการใช้พื้นที่นอกกรอบเวทีอีกทั้งละครบางประเภทที่สามารถเล่นได้ในทุกพื้นที่การแสดง

2) พบละคร 3 เรื่องที่ใช้มัลติมีเดียในการสร้างสรรค์งาน โดยปรากฏรูปแบบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหววงเสียง คลิปวิดีโอและภาพยนตร์ การวาดแผ่นใสสด และการนำมาใช้ในบทบาทแทนฉาก สื่อนามธรรม ขยายอารมณ์คำพูด คำบรรยาย แสดงออกถึงแนวคิดหลักเรื่อง แทนความคิดในใจตัวละคร อุปกรณ์ประกอบการแสดง ภาพประกอบในการเล่าเรื่อง แสดงพัฒนาการเรื่อง และแทนองค์ประกอบไฟในละคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้มัลติมีเดียของศิลปิน คือ การเกิดผลของครวมละคร ความจำเป็นในการเล่าเรื่อง ทักษะหรือความถนัด ขนาดการสร้างสรรค์งาน ลักษณะพื้นที่การสร้างสรรค์งาน ค่าใช้จ่าย กลุ่มเป้าหมาย

3) พบทัศนคติของผู้ชมในแต่ละพื้นที่แสดงที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ พื้นที่ป้อมพระสุเมรุมีการแสดงน่าสนใจและหลากหลาย พื้นที่เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัวมีการแสดงที่น่าสนใจหลากหลายต่อเนื่อง ความอิสระในการชมและไม่เสียค่าใช้จ่าย พื้นที่สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีอิสระในการรับชม เวทีล้อมรั้วมีการแสดงที่คิดสรรว่ามีคุณภาพ พื้นที่ร้านอาหารและสถานี่ราชการ มีสมาธิและบรรยากาศในการรับชมที่ดี

ในด้านความเห็นต่อมัลติมีเดียผู้ชมมีทัศนคติด้านบวกมากกว่าด้านลบ ที่ช่วยสื่อสารจินตนาการต่อผู้ชมให้ชัดเจนขึ้น ในขณะที่ผู้ชมส่วนน้อยมีทัศนคติด้านลบที่เห็นว่ามัลติมีเดียลดความสำคัญของการแสดงลง

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้แนวคิดในการสร้างสรรค์งานสื่อสารการแสดงรูปแบบไทยที่มีธรรมชาติในการเล่นกับพื้นที่แวดล้อมและเหมาะกับสณนิมผู้ดูในวัฒนธรรมการแสดงแบบไทยที่มีรากฐานแตกต่างจากการรับชมในโรงละครตามแบบตะวันตก

ภาควิชา วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง ลายมือชื่อนิสิต.....ชญาดา รุ่งเต่า
สาขาวิชา วาทวิทยา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2549 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4885070828 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: SPACE / MULTIMEDIA / THEATRE /BANGKOK THEATRE FESTIVAL

CHAYADA RUNGTAO : USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY
THEATRE TROUPES IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. THIRANAN ANAWAJSIRIWONGS,

THESIS CO. ADVISOR : SUKANYA SOMPAIBOON 195 pp.

The research of "Usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes in Bangkok Theatre Festival" which aims to study about usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes include audience's attitude in Bangkok Theatre Festival 2006 , This research uses a Multiple Methodology to consist of observation together with documentary research and in-depth interview with artists and audience to be relevant art and stagecraft and survey research with audience 100 people.

The research showed that

- 1) Bangkok Theatre Festival 2006 has 5 performing spaces anyhow the space to classify by open space characteristic as Phra Sumeru Fortress Stage, Santichiprakarn Park Stage, Children Youth and Family Stage that appear a creation in non-realistic style . Semi-Open space characteristic as Install Stage that appear a creation in non-realistic style. Close space characteristic as restaurants and a government service building that appear a creation in realistic style. In case spaces to compare with theatre forms showed that usage of Phra Sumeru Fortress Stage and Children Youth and Family Stage have a form nearly a Proscenium theatre and usage of Santichiprakarn Park Stage have a form nearly a Street theatre, Arena stage theatre. Usage of Install Stage have a form nearly Proscenium theatre and Experimental theatre. Usage of restaurant spaces and a government service building have a form nearly Experimental theatre and Living Theatre. On the other, Space is not major fact like theme or concept in performing art creation but it is a one part of material parts to decide a suitable presentation form. A condition of space have result to creation is sharing point with site specific, space characteristic, size of space, concept of stage, environment or noise, light and sound technique , audience expectation, show time and there is some kind of creation that flexible to show in every space.
- 2) There are 3 productions that used multimedia in performing art creation. Appearing a type of multimedia as slide motion picture (video clip), live drawing on overhead machine. A role of multimedia is replacing scene. a medium of abstract noun, acting and speech expression, English subtitle, conception medium, reflection to performer emotion ,an illustration, reflection to plot development, replacing light. Condition that make artist decided to used multimedia is total effect, necessity in narrator, experience skill, size production, space, budget, audience demand.
- 3) There is highest reason of audience's attitude to decided about seeing play in Phra Sumeru Fortress Stage as several and interesting play. In Children Youth and Family Stage is several and interesting play, free and independent seeing play. In Santichiprakarn Park Stage is independent seeing play. In Install Stage is quality of play. In as restaurants and a government service building is concentration and good atmosphere. Mostly of audience have a positive attitude with a usage multimedia of contemporary theatre troupes. However, positive audience' attitude is a medium of abstract noun that clearly and negative audience' attitude is decrease significance of performing.

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature ..... *Chayada Rungtao* .....

Field of study Speech Communication Advisor's signature ..... *Assoc. Prof. Thiranan Anawajsiriwongs* .....

Academic year 2006 Co. Advisor's signature..... *Sukanya Sompaiboon* .....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้หากขาดหลายบุคคลที่มีส่วนในการมอบกำลัง การหยิบยื่นความช่วยเหลือและพลังใจให้กับผู้วิจัย เพราะอุปสรรคตลอดการทำงานนั้นมีเข้ามาให้ต่อสู้เสมอ

ขอบคุณครอบครัว พ่อและแม่ที่เป็นเสมือนผู้มอบต้นทุนชีวิต และเป็นแหล่งเงินทุนที่อยู่เบื้องหลังสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการ แสดงผู้มอบต้นทุนทางความคิดแก่ผู้วิจัย เป็นพิเศษสำหรับครูถิรพันธ์ ที่เป็นผู้จุดประกายความคิด ในหัวข้อการวิจัยอันเป็นจุดเริ่มต้น ครูเมตตา และครูโอ๊ ซึ่งเป็นผู้มอบคำปรึกษาและนำทิศทางให้ งานวิจัยชิ้นนี้ชัดเจนมากขึ้น

ขอบคุณในความอนุเคราะห์สำหรับเครือข่ายละครกรุงเทพ เป็นพิเศษสำหรับพี นิกร และพีป็อกพิณธิพิยท์ที่กรุณามอบข้อมูลสำคัญในส่วนที่สูญหายไประหว่างการทำวิจัย รวมถึง คณะละครทุกกลุ่มในการให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์ ซึ่งงานวิจัยนี้ทำให้คนทำรู้สึกรักละครเวที มากยิ่งขึ้นและคาดหวังว่านอกจากความรู้ที่ผู้อ่านจะได้รับแล้วนั้น ผู้อ่านจะมีความรู้สึกที่เปิดใจรัก ละครเวทีมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ขอบคุณพระเจ้าที่ประทานสิ่งดีและเพื่อนที่น่ารักต้นทุนทางกำลังใจตลอดการทำ วิจัยชิ้นนี้ ไม่ว่าจะเป็เพื่อนที่ภาควิชาทุกคน รวมถึงเพื่อนพี่น้องที่คริสตจักร หนองซึ่งกลายเป็น ผู้ช่วยวิจัยจำเป็น และพี่น้องรองเท้าแก้ว

เนื่องจากกระดาษใบนี้อาจบรรจุคำขอบคุณไว้ได้ไม่หมด สุดท้ายผู้วิจัยจึง ขอขอบคุณจากใจ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทั้งหมด ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เพราะทุก ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของผลงานนี้

ชญาดา รุ่งเต่า :การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ.(USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY THEATRE TROUPES IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.สุกัญญา สมไพฑูรย์ ; 195 หน้า.

การวิจัยเรื่อง "การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่แสดงภายในประชาคมบางลำภูและการนำสื่อมัลติมีเดียประกอบการสร้างสรรค์งานของละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ.2549 รวมถึงศึกษาทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้พื้นที่และมัลติมีเดีย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Multiple Methodology) อันได้แก่ การสังเกตการณ์ (Observation) วิเคราะห์เชิงโครงสร้างร่วมกับวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ศิลปินและผู้ชมที่มีประสบการณ์ด้านละคร และการสำรวจ (Survey Research) ทัศนคติผู้ชมทั่วไป ด้วยแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด

โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) พื้นที่แสดงในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ. 2549 แบ่งเป็น 5 พื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกตามคุณลักษณะพื้นที่การแสดงเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหนือจริง (Non-Realistic Style) อันได้แก่ เวทีป้อมพระสุเมรุ สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว คุณลักษณะพื้นที่กึ่งปิด-กึ่งเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหนือจริงคือ เวทีล้อมรั้ว และคุณลักษณะพื้นที่การแสดงปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหมือนจริง(Realistic Style) คือ พื้นที่การแสดงในร้านอาหารและสถานที่ราชการ ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้พื้นที่กับรูปแบบโรงละคร พบว่า เวทีป้อมพระสุเมรุและเวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว มีลักษณะใกล้เคียงแบบโพธิ์นิยม สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีรูปแบบใกล้เคียงกับละครเร่ อารีนา และทรัสต์ เวทีล้อมรั้วมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงแบบโพธิ์นิยมและแนวทดลอง การแสดงภายในร้านอาหารและสถานที่ราชการมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่รูปแบบแนวทดลองและลิฟวิ่งเธียเตอร์ (Living Theatre) ทั้งนี้พื้นที่แสดงเป็นปัจจัยรองจากประเด็นเนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการปรับแนวทางการนำเสนอให้เกิดพลังผลรวมละคร(Total Effect) นอกจากพบนี้เงื่อนไขของพื้นที่แสดงที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ได้แก่ การหาจุดร่วมการสร้างสรรคงานกับพื้นที่ คุณลักษณะพื้นที่แสดงที่เป็นพื้นที่เปิดหรือปิด ขนาดของพื้นที่ จุดยืนของพื้นที่แสดง สิ่งแวดล้อมที่เข้าแทรกแซง ระบบเทคนิค (แสง เสียง) ความคาดหวังของกลุ่มผู้ชมแต่ละพื้นที่แสดง ช่วงเวลาในการเล่น รวมถึงพบรูปแบบละครบางประเภทที่มีการใช้พื้นที่นอกกรอบเวทีอีกทั้งละครบางประเภทที่สามารถเล่นได้ในทุกพื้นที่การแสดง

2) พบละคร 3 เรื่องที่ใช้มัลติมีเดียในการสร้างสรรค์งาน โดยปรากฏรูปแบบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหววงเสียง คลิปวิดีโอและภาพยนตร์ การวาดแผ่นใสสด และการนำมาใช้ในบทบาทแทนฉาก สื่อนามธรรม ขยายอารมณ์คำพูด คำบรรยาย แสดงออกถึงแนวคิดหลักเรื่อง แทนความคิดในใจตัวละคร อุปกรณ์ประกอบการแสดง ภาพประกอบในการเล่าเรื่อง แสดงพัฒนาการเรื่อง และแทนองค์ประกอบไปในละคร ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้มัลติมีเดียของศิลปิน คือ การเกิดผลองค์รวมละคร ความจำเป็นในการเล่าเรื่อง ทักษะหรือความถนัด ขนาดการสร้างสรรคงาน ลักษณะพื้นที่การสร้างสรรคงาน ค่าใช้จ่าย กลุ่มเป้าหมาย

3) พบทัศนคติของผู้ชมในแต่ละพื้นที่แสดงที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ พื้นที่ป้อมพระสุเมรุมีการแสดงน่าสนใจและหลากหลาย พื้นที่เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัวมีการแสดงที่น่าสนใจหลากหลายต่อเนื่อง ความอิสระในการชมและไม่เสียค่าใช้จ่าย พื้นที่สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีอิสระในการรับชม เวทีล้อมรั้วมีการแสดงที่คัดสรรว่ามีคุณภาพ พื้นที่ร้านอาหารและสถานที่ราชการ มีสมาธิและบรรยากาศในการรับชมที่ดี

ในด้านความเห็นต่อมัลติมีเดียผู้ชมมีทัศนคติด้านบวกมากกว่าด้านลบ ที่ช่วยสื่อสารจินตนาการต่อผู้ชมให้ชัดเจนขึ้น ในขณะที่ผู้ชมส่วนน้อยมีทัศนคติด้านลบที่เห็นว่ามัลติมีเดียลดความสำคัญของการแสดงลง

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้แนวคิดในการสร้างสรรค์งานสื่อสารการแสดงรูปแบบไทยที่มีธรรมชาติในการเล่นกับพื้นที่แวดล้อมและเหมาะกับบริบทนิยมผู้ดูในวัฒนธรรมการแสดงแบบไทยที่มีรากฐานแตกต่างจากการรับชมในโรงละครตามแบบตะวันตก

ภาควิชา วาทยุทธศาสตร์และสื่อสารการแสดง ลายมือชื่อนิสิต..... ปิภากร รุ่งเต่า
สาขาวิชา วาทยุทธศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... วิรัชกมล
ปีการศึกษา 2549 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... สุกัญญา

4885070828 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: SPACE / MULTIMEDIA / THEATRE /BANGKOK THEATRE FESTIVAL

CHAYADA RUNGTAO : USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY THEATRE TROUPES IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. THIRANAN ANAWAISIRIWONGS,

THESIS CO. ADVISOR : SUKANYA SOMPAIBOON 195 pp.

The research of "Usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes in Bangkok Theatre Festival" which aims to study about usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes include audience's attitude in Bangkok Theatre Festival 2006 . This research uses a Multiple Methodology to consist of observation together with documentary research and in-depth interview with artists and audience to be relevant art and stagecraft and survey research with audience 100 people.

The research showed that

- 1) Bangkok Theatre Festival 2006 has 5 performing spaces anyhow the space to classify by open space characteristic as Phra Sumeru Fortress Stage, Santichiprakam Park Stage, Children Youth and Family Stage that appear a creation in non-realistic style . Semi-Open space characteristic as Install Stage that appear a creation in non-realistic style. Close space characteristic as restaurants and a government service building that appear a creation in realistic style. In case spaces to compare with theatre forms showed that usage of Phra Sumeru Fortress Stage and Children Youth and Family Stage have a form nearly a Proscenium theatre and usage of Santichiprakarn Park Stage have a form nearly a Street theatre, Arena stage theatre. Usage of Install Stage have a form nearly Proscenium theatre and Experimental theatre. Usage of restaurant spaces and a government service building have a form nearly Experimental theatre and Living Theatre. On the other, Space is not major fact like theme or concept in performing art creation but it is a one part of material parts to decide a suitable presentation form. A condition of space have result to creation is sharing point with site specific, space characteristic, size of space, concept of stage, environment or noise, light and sound technique , audience expectation, show time and there is some kind of creation that flexible to show in every space.
- 2) There are 3 productions that used multimedia in performing art creation. Appearing a type of multimedia as slide motion picture (video clip), live drawing on overhead machine. A role of multimedia is replacing scene. a medium of abstract noun, acting and speech expression, English subtitle, conception medium, reflection to performer emotion ,an illustration, reflection to plot development, replacing light. Condition that make artist decided to used multimedia is total effect, necessity in narrator, experience skill, size production, space, budget, audience demand.
- 3) There is highest reason of audience's attitude to decided about seeing play in Phra Sumeru Fortress Stage as several and interesting play. In Children Youth and Family Stage is several and interesting play, free and independent seeing play. In Santichiprakam Park Stage is independent seeing play. In Install Stage is quality of play. In as restaurants and a government service building is concentration and good atmosphere. Mostly of audience have a positive attitude with a usage multimedia of contemporary theatre troupes. However, positive audience' attitude is a medium of abstract noun that clearly and negative audience' attitude is decrease significance of performing.

Department Speech Communication and Performing Arts

Student's signature ..... Chayada Rungtao

Field of study Speech Communication

Advisor's signature ..... [Signature]

Academic year 2006

Co. Advisor's signature..... [Signature]

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 คำถามนำวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดและทฤษฎีด้านละครและสุนทรียนิเทศศาสตร์.....	12
2.2 แนวคิดเรื่องพื้นที่ในการแสดง ฉาก และโรงละคร.....	19
2.3 แนวคิดเรื่องมัลติมีเดียและแนวคิดเรื่องการยอมรับนวัตกรรมใหม่.....	27
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะการแสดงตามชนบ.....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะการแสดงร่วมสมัย.....	32
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่ในการแสดง ฉาก และโรงละคร.....	33
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประยุกต์สื่อประสมในงานศิลปะร่วมสมัย.....	33
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	35
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
3.4 เครื่องมือในการวิจัย.....	39

3.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	41
4.1 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1.....	41
4.2 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2.....	106
ส่วนที่ 1 ละครเวทีร่วมสมัยที่ใช้มัลติมีเดียในการสร้างสรรค้งาน.....	106
ส่วนที่ 2 ทศนคติของศิลปินที่มีต่อมัลติมีเดียในการสร้างสรรค้งานละครเวที ร่วมสมัย.....	120
ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ของคนละครเวทีร่วมสมัย..	136
4.3 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3.....	139
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	170
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	170
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	186
5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ.....	190
รายการอ้างอิง.....	192
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	ตารางจำแนกประเภทการสร้างสรรค้งาน และคณะละครที่เข้าร่วมแสดงใน เวทีป้อมพระสุเมรุ..... 44
ตารางที่ 2	ตารางแสดงการใช้พื้นที่เวทีป้อมพระสุเมรุของคณะละครเวทีร่วมสมัย..... 50
ตารางที่ 3	ตารางจำแนกประเภทการสร้างสรรค้งาน และคณะละครที่เข้าร่วมแสดงในสวน สันติชัยปราการ และบริเวณพลับพลา..... 54
ตารางที่ 4	ตารางแสดงการใช้พื้นที่บริเวณสวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลาของ คณะละครเวทีร่วมสมัย..... 63
ตารางที่ 5	ตารางจำแนกประเภทการสร้างสรรค้งาน และคณะละครที่เข้าร่วมแสดงในเวที ล้อมรั้ว..... 68
ตารางที่ 6	ตารางแสดงการใช้พื้นที่เวทีล้อมรั้วของคณะละครเวทีร่วมสมัย..... 75
ตารางที่ 7	ตารางจำแนกประเภทการสร้างสรรค้งาน และคณะละครที่เข้าร่วมแสดงในเวที เด็กเยาวชนและครอบครัว..... 82
ตารางที่ 8	ตารางแสดงการใช้พื้นที่เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัวของคณะละครเวที ร่วมสมัย..... 85
ตารางที่ 9	ตารางจำแนกประเภทการสร้างสรรค้งาน และคณะละครที่เข้าร่วมแสดงในพื้นที่ ร้านอาหารรวมถึงสถานที่ราชการ..... 91
ตารางที่ 10	ตารางแสดงการใช้พื้นที่ร้านอาหารรวมถึงสถานที่ราชการของคณะละครเวที ร่วมสมัย..... 101
ตารางที่ 11	ตารางแสดงการใช้มัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัย..... 138
ตารางที่ 12	ตารางแจกแจงความถี่ของผู้ชมกลุ่มบุคคลทั่วไปที่เข้าชมงานเทศกาลละครกรุงเทพ ตามลักษณะทางประชากร..... 140
ตารางที่ 12/1	ตารางแสดงข้อมูลอายุ..... 140
ตารางที่ 12/2	แสดงความพึงพอใจของผู้ชมกลุ่มตัวอย่างต่อประเภทการแสดง..... 141
ตารางที่ 13	ตารางแสดงภูมิหลังในการเลือกพื้นที่ในการชมละครของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.... 142
ตารางที่ 14	ตารางแจกแจงความถี่ของเหตุผลในการเลือกชมการแสดงเวทีป้อมพระสุเมรุ ของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง..... 144

ตารางที่ 15	ตารางแจกแจงความถี่ของเหตุผลในการเลือกชมการแสดงเวทีเด็กเยาวชนและครอบครัวของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.....	146
ตารางที่ 16	ตารางแจกแจงความถี่ของเหตุผลในการเลือกชมการแสดงเวทีสวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลาของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.....	148
ตารางที่ 17	ตารางแจกแจงความถี่ของเหตุผลในการเลือกชมการแสดงเวทีล้อมรั้วของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.....	150
ตารางที่ 18	ตารางแจกแจงความถี่ของเหตุผลในการเลือกชมการแสดงร้านอาหารและสถานที่ราชการของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.....	154
ตารางที่ 19	ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการจัดรูปแบบพื้นที่การแสดงโดยภาพรวมของเทศกาลละครกรุงเทพกรุงเทพ ปี พ.ศ. 2549.....	157
ตารางที่ 20	ตารางแจกแจงข้อมูลประสบการณ์ในการรับชมสื่อมัลติมีเดียของผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง.....	159
ตารางที่ 21	ตารางแสดงความคิดเห็นด้านบวกของผู้ชมกลุ่มตัวอย่างต่อการสร้างสรรคงานที่ใช้มัลติมีเดียประกอบ.....	160
ตารางที่ 22	ตารางแสดงความคิดเห็นด้านลบของผู้ชมกลุ่มตัวอย่างต่อการสร้างสรรคงานที่ใช้มัลติมีเดียประกอบ.....	161
ตารางที่ 23	ตารางแสดงการเปรียบเทียบการใช้พื้นที่การแสดงทั้ง 5 บริเวณของคณะละครเวทีร่วมสมัย.....	176

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงแผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดงของละครเวทีเรื่อง "ความฝันกลางเดือนหนาว".....	4
ภาพที่ 2-3 แสดงภาพการแสดงจริงละครเวทีเรื่อง "ความฝันกลางเดือนหนาว".....	4
ภาพที่ 4 แสดงแบบจำลองการประมวลผลความหมายของศิลปะในฐานะการสื่อสาร.....	13
ภาพที่ 5-6 แสดงรูปแบบเวทีแบบโพธิ์นิยม.....	23
ภาพที่ 7-8 แสดงรูปแบบเวทีแบบทรัสต์.....	24
ภาพที่ 9-12 แสดงรูปแบบเวทีแบบอาร์นา.....	24
ภาพที่ 13-14 แสดงรูปแบบเวทีแบบ Wrap-Around Theatre.....	24
ภาพที่ 15-18 แสดงรูปแบบเวทีแบบ Combination Theatre.....	25
ภาพที่ 19 แสดงรูปแบบเวทีแบบ Experimental Theatre.....	26
ภาพที่ 20 แสดงภาพจำลองการผลิตผลงานของสื่อมัลติมีเดีย.....	27
ภาพที่ 21-22 แสดงเวทีป้อมพระสุเมรุและการตกแต่งของเวที.....	42
ภาพที่ 23 แสดงแผนผังการจัดพื้นที่แสดงเวทีป้อมพระสุเมรุ.....	43
ภาพที่ 24 แสดงอุปกรณ์ประกอบฉากและเสื้อผ้าของศิลปะการแสดงแบบชนบ.....	45
ภาพที่ 25 แสดงอุปกรณ์ประกอบฉากและเสื้อผ้าของศิลปะการแสดงร่วมสมัย.....	45
ภาพที่ 26-27 แสดงการจัดวางองค์ประกอบของเวที (Stage Composition) ของการแสดงตามชนบ.....	48
ภาพที่ 28-29 แสดงการจัดวางองค์ประกอบของเวที (Stage Composition) ของละครเวทีร่วมสมัย.....	48
ภาพที่ 30-31 แสดงการจัดวางองค์ประกอบของเวที (Stage Composition) ของละครนาฏลีลาร่วมสมัย.....	48
ภาพที่ 32-33 แสดงบรรยากาศของสวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา.....	53
ภาพที่ 34 แสดงภาพการแสดง "ทาสแห่งพุทธพุทธทาส".....	56
ภาพที่ 35 แสดงภาพการแสดง "บุหลันลอยเลื่อน".....	56
ภาพที่ 36 แสดงภาพการแสดง "ทาง...เลือกไม่ได้".....	56
ภาพที่ 37-38 แสดงภาพละครรูปแบบ Interactive Drama เรื่อง "เจ็ยจ้าว จุ่มจุ่ม".....	57

ภาพที่ 39	แสดงภาพการแสดงละครใบ้ "จอมขมังเวทย์".....	58
ภาพที่ 40	แสดงภาพการแสดง "Shoes".....	59
ภาพที่ 41	แสดงปฏิกิริยาของผู้ชมที่มีต่อการแสดง "Shoes".....	59
ภาพที่ 42	แสดงภาพละครหุ่นดวงดีในดินแดนมหัศจรรย์.....	60
ภาพที่ 43	แสดงภาพการแสดงเรื่อง "เมาท" ภายในพื้นที่การแสดงเวทีล้อมรั้ว.....	67
ภาพที่ 44	แสดงภาพละคร "ไฟล้างบาป".....	70
ภาพที่ 45	แสดงภาพละคร "เธอที่รัก".....	70
ภาพที่ 46	แสดงแผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดงเรื่อง "เธอที่รัก" ณ เวทีล้อมรั้ว.....	72
ภาพที่ 47-48	แสดงภาพการใช้เทคนิคเคลื่อนไหวโดยรอบเวทีเพื่อจัดวางตำแหน่งใหม่สำหรับ สถานการณ์ถัดไปของละครเวทีเรื่อง "เมาท".....	73
ภาพที่ 49-50	แสดงการใช้พื้นที่และอุปกรณ์ประกอบฉากละครใบ้เรื่อง "มदनน้อยนิดมหาศาล".....	74
ภาพที่ 51-52	แสดงการแสดง "ยักษ์ลักเสียง" และ "คุณคือคนพิเศษ"ภายในพื้นที่การแสดง เวทีเด็ก เยาวชน และครอบครัว.....	80
ภาพที่ 53	แสดงภาพละคร "ว่าวน้อยค่อยๆอ่อน".....	84
ภาพที่ 54	แสดงภาพละคร "ก่อนการย้าย".....	84
ภาพที่ 55	แสดงภาพการแสดง "มหาชนก Never say die episode2".....	89
ภาพที่ 56	แสดงภาพละคร "กูรูเฮียร์เตอร์".....	89
ภาพที่ 57-58	ภาพการแสดง "มหาชนก Never say die episode2".....	94
ภาพที่ 59	แผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดงเรื่อง "มหาชนก Never say die episode2".....	94
ภาพที่ 60	ภาพการแสดง "นัยใน : นัยนัย".....	95
ภาพที่ 61	ภาพการแสดง "เพราะรักข้าจึงหม่าผิว".....	95
ภาพที่ 62	ภาพการแสดง "พบรัก".....	95

ภาพที่ 63-64	แสดงภาพละครและแผนผังพื้นที่แสดงเรื่อง "หญิงเปรย".....	97
ภาพที่ 65	แสดงแผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดงเรื่อง "พบรัก".....	98
ภาพที่ 66	การแสดงที่มีการใช้มัลติมีเดียในการสร้างสรรคงานเรื่อง "ไฟล้างบาป".....	107
ภาพที่ 67	การแสดงที่สร้างความหมายร่วมของภาพระหว่างภาพไฟในมัลติมีเดีย กับการใช้ร่างกายนักแสดงเรื่อง "ไฟล้างบาป".....	108
ภาพที่ 68	แสดงมัลติมีเดียที่รวมรูปแบบของ ภาพ อักษรบรรยายภาษาอังกฤษในการแสดง เรื่อง "ไฟล้างบาป".....	108
ภาพที่ 69	แสดงการเขียนแผ่นใสประกอบการสร้างสรรคงานเรื่อง "ยามพลบ".....	111
ภาพที่ 70	แสดงแผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดง คนดู และเครื่องฉายแผ่นใส เรื่อง "ยามพลบ".....	112
ภาพที่ 71	แสดงโปสเตอร์ละครเวทีเรื่อง "มอง".....	115
ภาพที่ 72-73	แสดงภาพละครเรื่อง "มอง" ที่มีการใช้จอรับภาพขนาดกว้าง (Wild Screen) เพื่อขยายความคิดตัวละคร.....	116
ภาพที่ 74	การแสดงและขนาดของจอรับภาพ (Screen)ภายในพื้นที่ห้องประชุมโรงเรียน วัดสังเวช.....	117
ภาพที่ 75	แสดงแผนผังการจัดวางพื้นที่การแสดง และการฉายภาพภายในสถานที่ห้อง ประชุมโรงเรียนวัดสังเวช.....	118